

AĞIR ROMAN'DA ARGO KULLANIMI VE ESERİN SÖZ VARLIĞINA ETKİSİ**İsmail Teoman GÜNEŞ*****Öz**

Semantik ve semiyotik olarak doğal bir dil işleyişine sahip olan argo, standart dilin sözcüklerini ve gramer yapılarını kullanarak kendi gizli lisanını oluşturur. Toplumun çeşitli zümrelerinin kimi zaman anlaşılmamak kimi zaman da özel terimlerini oluşturmak için başvurduğu argo, söz varlığının oluşturulma yolları bakımından oldukça dikkat çekicidir. Argoda “az çabayla çok şey anlatma” düşüncesi hâkimdir. Edebî metinlerin de aynı çaba içinde olduğu düşünüldüğünde her ikisinin de kesiştiği birçok ortak nokta olduğu görülmektedir. Edebî dilin söz varlığının zenginleştirilmesi için dikkate değer kaynakları olan argonun, yeterince kullanılmamasının en önemli sebebi, yasadışı işlere ait ve toplumun ahlak yapısına mugayir sözcüklerin bünyesinde yoğunlukla yer almasıdır. Her edebî metnin yapısına uymamakla birlikte, kanunlara aykırı olayların ve toplumun genel kabulünden uzak kahramanların bulunduğu bir evrende geçen *Ağır Roman* gibi bir eserde kullanılması elzemdir.

Anahtar Sözcükler: Argo, roman, söz varlığı, üslup, yeraltı edebiyatı.

USE OF ARGOT IN “AĞIR ROMAN” AND IT'S EFFICACY TO VOCABULARY OF THE NOVEL**Abstract**

Semantics and semiotics with the functioning of a natural language as argot, using the standard language of words and grammatical structures will create their own secret language. The various coterie of the society that sometimes misfire sometimes refer to create custom argot term, which is quite remarkable creation of paths in terms of vocabulary. The argot "tell a lot less effort" there was general concern. Considering that in the same effort of literary texts both of which appear to be many common points in the intersection. The argot has sufficient resources in order to enhance the literary language vocabulary, but within the words of the illegal work and contrary to society's ethics. However do not fit in the structure of each literary text, "Ağır Roman" is essential to use such a work that In a universe where the events of the distant hero against the law and society to the general acceptance.

Keywords: Argot, novel, literary style, underground literature, vocabulary.

Giriş

Ağır Roman, 1995 yılında yayınlandığında kullandığı söz varlığı ve üslubuyla dikkat çekmiştir. O zamana kadar argo, edebî eserlerde ancak kahramanların konuşmalarında görülürken, Metin Kaçan'ın edebî dilinde üslubun bir parçası olarak yer almıştır.

* Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni; Milli Eğitim Bakanlığı, teoyutakup@hotmail.com.

Ağır Roman postmodern bir eserdir, aynı zamanda Türkiye'deki yeraltı edebiyatının ilk örneklerindedir. Yeraltı edebiyatı, sistemle barışık değildir. Marjinal bir çizgiye sahiptir. Sisteme ait her türlü düzene karşıdır. Bu düzene ait unsurları kapitalizmin birer prangası olarak görür. Yeraltı edebiyatının çıkış noktası "sistemin temel değerlerine saldırmaktır" (Kahraman, 2011, s. 24).

Bu başkaldırı, sistemli bir politik başkaldırı değildir, daha çok uyumsuzluk üzerine kurulu, toplumun kanuni, ahlaki ve siyasi yapısına isyandır. Kahramanlar, toplumla uyum sağlayamamış, tutunamamış kimselerdir, bu sebeple topluma karşı büyük bir öfke içindedirler, yalnızdırlar. Bu yalnızlık, metropol insanına ait bir yalnızlıktır. Yeraltı edebiyatı metropolü anlatan bir türdür ve cinayet, uyuşturucu, kumar, fuhuş gibi şehrin karanlık taraflarını kendine konu edinir.

Yeraltı edebiyatını ana akım edebiyattan farklı kılan özelliklerden biri de, ana akım edebiyatın bir üst dil yaratma anlayışına karşı, gündelik dili sakınmasız bir şekilde kullanmasıdır. Yeraltı edebiyatı özellikle argo ve küfre yaslanmaz, yeni bir argo dili yaratmak gibi bir işlev taşımaz; yapıtın yazıldığı dönemin ve toplumun anlatım biçimlerini, sakınmasız bir biçimde, argo da dahil olarak kullanır. Yeraltı edebiyatına ait yapıtlar, dile yeni argo sözcükler katma ya da farklı, alışılmadık anlatım biçimleri oluşturma gibi bir işlev taşımazlar; buna karşın dili estetize etme görevini de kabullenmez, dili olduğu gibi kullanırlar (Öktem, 2011, s. 17-18).

Her edebî akım, kendi edebî dilini oluşturma gayreti içindedir. Örneğin Romantizm, kelimenin tınısına ve söyleyiş güzelliğine de önem verirken, Realizmin böyle bir gayreti yoktur. Realizmin dili daha doğal, sokaktaki dile daha yakındır. Hatta Naturalizm, kahramanları sosyal statülerine göre ve şivelerine göre konuşturur. Her edebî akımın bağlı olduğu düşünce sistemine göre bir dil anlayışı oluşur. Yeraltı edebiyatı da özgürlükçü bir edebiyat anlayışına sahip olduğu için "edebî dil"e de karşıdır.

Hatta Katy Acker'e göre dil, kodlanmış, tanımlanmış ve "yaratıcılık" adı altında stratejik düzene hizmet eden bir araçtı ve gerçeklikle bağlantısı bu hizmete dayanıyordu. Tanımlanabilirliği nedeniyle hiçbir özgürlüğün aracı olamazdı (Öğüt, 2011, s. 38).

Edebî dil, aynı zamanda eserin felsefesini de ortaya koyar. Klasisizm'de kaba hiçbir söz yer almaz. Çünkü kahramanlar tanrı, yarı Tanrı, krallar ve soylulardır. Bu sınıfa ait kimseler de basit halk kesimlerine ait "avam" sözcükleri asla kullanmazlar. Yeraltı edebiyatı ise Klasisizm'in tam tersi olarak toplumun en aşağı kesimini konu alır. Bu kimseler toplumun kurallarını önemsemezler ve toplum kurallarının onların özgürlüklerini kısıtladığını düşünürler.

William Burroughs ise “Dilin serüveni, başlangıçta var olduğu iddia edilen Söz’den kitle iletişim araçlarına, bir özgürlük yitiminin tarihidir” demiştir. Burroughs’a göre polis, uyuşturucular ve hatta dil de bir denetim aracıdır (Uçkan, 2011, s. 40).

Özgürlüğü kısıtladığını düşündüğü için edebiliğe karşı çıkan yeraltı edebiyatı, doğal bir dil kullanır. O, sokakları anlatır ve argo sokağın dilinin bir parçasıdır.

Argonun birçok farklı tanımı olmasına rağmen, yaygın kanı onun kaba bir dil olduğudur. Çoğunlukla kabullenilemez tarafları vardır ama küfür gibi tamamen genel ahlaka aykırı değildir. Hayatın içinde ne kadar cinsellik varsa argonun içinde de o kadar vardır. Argo’nun en doğru tanımlarından birini Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*’nde yapmıştır.

Farklı bir anlaşma biçimi sağlamak üzere aynı meslek veya topluluktaki insanların ortak dildeki kelimelere özel anlamlar vermek, bazı kelimelerde değişiklik yapmak, dilin lehçelerinden, eskimiş unsurlarından ve yabancı kökenli şekillerinden de yararlanmak suretiyle oluşturdukları herkesçe anlaşılmayan kelime ve deyimlerden oluşan, gereğinde mecazlı anlamlara da yer veren özel dil veya söz dağarcığı (Korkmaz, 1992, s. 13).

Bu tanımda da bahsedildiği üzere argo belli zümrelerin arasında yer alan bir dildir. Genellikle aynı meslek gurupları ve sosyal çevreler standart dilin sözcük ve deyimlerini değiştirip yeni anlamlar kazandırarak kendi argosunu oluşturur. Hapishane, kumar, spor gibi alanların; askerlik, öğrencilik, şoförlük, esnafılık, denizcilik, hırsızlık, müzisyenlik gibi meslek dallarının gelişmiş bir argo kültürü vardır. Ekseriyetle argo toplumun alt sosyal sınıfları arasında daha yaygın bulunduğu için onun basit, işsiz güçsüz insanların dili olduğu algısı oluşmuştur. Hatta Osmanlı İmparatorluğu döneminde “lisan-ı erâzil” *rezillerin dili* olarak adlandırılmıştır (Ersoylu, 2010, s. 15). O dönemde hırsızların, kayıkçıların, esrarkeşlerin arasında yaygındır. Toplumda saygın bir yer edinemeyen bu insanların soyutlanmışlıkları dillerine de yansımıştır. Bu soyutlanmışlık ve kural tanımazlık argonun temel felsefesini oluşturur.

Argo sıklıkla “küfür”le karıştırılmaktadır. Küfür; sövme, sövmek için söylenen söz, sövgüdür (TDK, 2005, s. 1279). Hakaret ve küçük düşürücülük içerir, sözlü bir saldırı aracıdır. Argo ile arasındaki en temel fark, küfürün gerçek anlamıyla kullanılmasıdır. Argo ise mecazdır. Örneğin “piç” kelimesi, babası belli olmayan bir kişi için kullanıldığında gerçek anlamındadır ve küfürdür. Argoda ise “piç” uyanık, kurnaz, iş bitirici kimseler için kullanılır. Küfür aynı zamanda kabadır, zekâdan yoksundur, argo ise ince bir ortak zekânın oluşturduğu benzetmeler, ad aktarımları, kişileştirmeler ve mübalağalarla dolu bir anlatım sanatıdır. Ayrıca argonun söz varlığı tamamen cinsellik, uyuşturucu ve kanun dışı işler üzerine değildir. Örneğin *maydonoz olmak*, maydonozun birçok yemeğe dahil edilmesinden ötürü her işe burnunu sokmak

anlamında kullanılır. *İki seksen uzanmak*, yere düşmek anlamına gelir. *Bozuk çalmak*, kişinin kırgınlığını ve sitemini anlatan argo bir deyimdir. *Çift dikişli olmak*, öğrenci argosunun bir deyimdir ve öğrenim hayatı boyunca sıklıkla sınıfta kalan kimseler için kullanılır.

Argo, standart dilin söz varlığına da yeni kelimeler ve deyimler kazandırmaktadır. Kimi argo sözcükler zamanla benimsenip standart dile yerleşir. Boş ver-, hava at-, caka sat-, geyik muhabbeti, kumpas kur-, köşeyi dön-, su koyuver-, adam müsveddesi, uyuz ol-, matrak geç-, açmaza düş-, dolduruşa gel-, katakulli çevir-, yağ çek-, yağcı, içeri gir- (cezaevine girmek)... gibi birçok argo deyim zamanla “kaba” yakıştırmasından kurtulmuş ve günlük dile yerleşmiştir. Bazı deyim ve sözcüklerin argodan geldiği tamamen unutulmuştur, bazıları ise geçiş aşamasındadır.

İnceleme

Kaçan'ın dilinde argo, alışılmamış anlatımların ortaya çıkmasını sağlamıştır. “Ancak kurnaz sokak delikanlılarının uyanabileceği bir büyü oluştuğunda, klarnetler *parladı*”. Klarnetin *parlamasıyla*, klarnetin o kendine has, yüksek perdelere çıkabilen tiz sesleri ışığın parlaklığına benzetilerek duyular arası aktarım sağlanmıştır. “O günden sonra Gili ne zaman *arazi olduysa* babası onu Çitiki düğün salonunu bahçesinde bulur olmuştur.” *Arazi olmak* deyimiyile yapılan ad aktarmasında uçsuz bucaksız arazilerin enginliğinde kaybolma okuyucuya hissettirilmektedir. “Mevzuya fırtına gibi dalan Fil Hamit, tamirdeki arabasının çitasını çaldırıldığı için Orhan'ın suratına *tokadı giydirdi*.” *Giydirmek* eylemiyle karşıdaki kişinin tamamen pasif olduğu hissettirilmektedir. Genellikle motor yetenekleri gelişmemiş çocuklar giydirilir. Burada karşıdaki kişinin tokata tepki veremeyecek bir acziyet içerisinde olduğu anlatılmaktadır. “*Ayaklı gazete* Puma Zehra, erkekler dünyasına doğru mobiletıyla açılıp Kolera'da alınının teriyle çalışan haram paraya sırt çevirmiş esnaflara, Orso'nun oğlu Şenol'a koyun gözü takılacağı haberini, ince detaylarla, üzgün surat ifadesiyle kırıtarak anlattı.” Argo aynı zamanda insanlara lakap bulmada da mahirdir. Puma Zehra'nın dedikodu yapma huyu, *gazetenin* haber verme özelliğine atıf yapılarak yakıştırılmış, *ayaklı* sıfatındaki kişileştirme aynı zamanda benzetmeye hareket kazandırmıştır. Ayrıca *ayaklı* sıfatı, eskinin yürünerek dolaşılan mahalle ve çarşı kültürünü çağrıştırmaktadır.

Kaçan'ın “mahalle” evreninde müzik ve eğlence önemli bir yer tuttuğu için müzik terimleriyle oluşturulmuş argo deyimler hatırı sayılır bir yere sahiptir. “Esnaflar gönüllerinden ne koparsa, *caz etmeden* tefin içine attılar.” Gevezelik etmek, boşa konuşmak anlamında

kullanılan *caz etmek* deyimini, cazın o döneme göre yüksek sesli orkestral müziğini çağrıştırmaktadır. Caz, günümüzde sakin bir müzik olarak düşünülse de o dönemde, Klasik Türk Müziği'nin dinginliğine alışmış kulaklarda yüksek sesli bir müzik olarak duyuluyordu. "Takım elbiseli adamlar, Sen bilirsin bilader, diye kısa ve öz konuşup, reise berberin *caz yaptığını kusmaya* gittiler." Berber Ali'nin reisin adamlarını haraç istemeye geldiklerinde terslemesi *caz yapmak* deyimiiyle anlatılmıştır. Adamların da bu cevabı reise söylemesi *kusmak* fiiliyle ifade edilmiştir. Hoşa gitmeyen bir sözcük olan *kusmak*, bu adamların berber Ali'nin gözündeki tiksindirici görünüşleriyle uyumaktadır.

"Zehra'nın talebeleri kumar masalarında, cin olmadan Őeytan olup, zar tutan kumarbazlara *ceketlerini ters giydirdiler*." *Ceketlerini ters giydirmek* deyimii insanın genellikle farkında olmadan kıyafetini ters giymesine atıfta bulunmaktadır. Ayrıca bu durum başka bir kişi tarafından farkedildiğinde, kişinin alay konusu olmasına yol açan gln bir hldir. Zar tutup hile yaptığını sanan kumarbazların aslında oyuna geldiklerini anladıklarında düştükleri durum ustaca anlatılmıştır.

Kaçan'ın argosunda abartma da önemli bir yer tutar. "Gili hiç ummadığı bir ses tonuyla *lugatin hasosunu parçalayan* Tina karşısında *şarampole yuvarlandı*." *Lugatin hasosunu parçalamak* ifadesinde, *lugat* söz varlığı; *hasosu* hası, en seilmişi, en iyileri anlamında kullanılmış, yani etkili sözcüklerle yapılan bir konuşma belirtilmiştir. *Parçalamak* fiili de hem kelimenin ses tonuyla, hem de yırtmak, koparmak, ayırmak gibi içinde sertlik belirten çağrışımlarıyla Tina'nın yaşadığı şiddetli duygu durumunun ses tonuna yansımalarını ifade etmektedir. Bu sözleri işiten Gili'nin yaşadığı moral çöküntüsü, bir aracın yol düzeyinin aşağısına düşmesi anlamına gelen *şarampole yuvarlanmak* deyimiiyle anlatılmıştır. *şarampole yuvarlanmak* sıklıkla haber dilinde kullanılan ve trajik kaza haberlerini çağrıştıran bir deyimdir. Gili'nin ruh hli trajikleştirilmiştir. " saniye sonra Fil Hamit'in dükkanının yarısı *gökyüzüne şube açtı*." Bu ifadede Fil Hamit'in dükkanındaki patlamanın şiddeti abartılarak, *gökyüzünde şube açmak* ifadesiiyle yer bulmuştur.

"Kolera'da *manda devirenli* helvayı yiyenler, suskunlaşıp sokaklarda sinirli, durgun, aynı zamanda duygulu bir robot gibi dolaştılar." *Manda deviren* ifadesii uyururucu hap için kullanılmıştır. Uyuşturucunun gücü abartılarak ifade edilmektedir.

Ağır Roman'da argo, eseri tekdüzelikten kurtarmaktadır. Kaçan, bir veya birkaç kelimeye bağlı kalmaz. Örneğin "git-" eylemi birçok farklı sözcükle karşılanır, onun

kahramanları "ikiler, damlar, uzar, akar, voltalar, yaylanır, topuklar, pabuç eskitir..." ki bu sayede Metin Kaçan, olayı ve durumu oldukça etkili bir şekilde okuyucuya hissettirir. "Ali, Salih'in peşinden dışarı *zıpladı*." "Ali, Bursa malı ekmek bıçağını kapıp aşağıya *damladı*." "Şık çocuklar gözyaşlarını karılar gibi akıtarak akrabalarının evlerine doğru *yaylandılar*." "Softa taraftarlar sinsi sinsi sırtarak tribünlere doğru *voltalıyorlardı*." "Covinolar, ağır bitirimlerin koruması altında küçük valizlerle Kolera'yı terk edip geleceğin karanlık yollarında *pabuç eskittiler*." "Hamit, atölyede işlerin yolunda gitmediğini hissedip arabaya bir selamınaleyküm çektirip lastikleri yakarak atölyeye *topukladı*." "Hava almak için satırcıların yanından dışarı *uzayan* Gili, gecenin lacivert büyüüne tav olup kafasına esen tatlı düşleri gerçekleştirmek için deniz kenarına doğru *vortaladı*." "*İkilesin de ense traşını görelim* diye kılçık atarak konuşurlarken, Ali, İmine'yi Hamit Usta'ya teslim edip eşyalarının başına döndü."

Argonun en önemli kullanım alanlarından olan yasadışı işler, *Ağır Roman*'da sıkça bahsedilmektedir. Roman'da hırsızlık, genellikle argo kullanılarak anlatılmaktadır. Kaçan'ın evreninde hırsızlık, utanılacak bir suç değil, bir meslek dalıdır. Ayrıca hırsızlığın türleri de değişik argo sözcükler kullanılarak anlatılmıştır. Örneğin "gaftile-" çalmak, hırsızlık yapmak anlamındadır. "Fethi çocukluğunda büyük *gaftici* ustalarıyla buraya gelmiş ve dışarı bırakılan ayakkabıları çalmıştı." *Tırnakçılık* ise bir tür dolandırıcılıktır. "Gili *turnakçılığın* verdiği zevkle diğer hayallerinden kurtuldu." *Sinyalcilik* ise yankesicilik anlamındadır. "Satırcı İsmet, kadehini havaya kaldırıp, geçmiş ve geleceğin en bitirim *sinyalci* insanı aramıza hoşgeldin, diyerek Gili'yi onurlandırdı." *Cebellezi et-* kaşla göz arasında cebine atmak anlamında kullanılır. "Kimseler görmeden *cebellezi etmek* hayatının fırsatı olmuştu."

Uyuşturucu da argonun kendine geniş yer bulduğu alanlardan biridir. Argonun şifreli dili hem kanun güçleri tarafından yakalanmamayı sağlar hem de bu terimleri bilen kişiler, birbirleriyle daha kolay iletişime geçer. *Ağır Roman*'da uyuşturucu, günlük hayatın bir parçasıdır. Cenazede dağıtılan helvanın içine uyuşturucu hap katılır. Roman kahramanları, üzgünken, sevinçliyken, sohbet ederken, hatta çalışırken esrar içerler. Bu sebeple roman kahramanlarının olağan tepkileri uyuşturucu etkisi altında verilen tepkiler gibi algılanır. Örneğin, "Onlar güldükçe, Kolera'nın âlemci insanları, kankalar bu yaşta *güldüren harmana* başlamışlar, diye söylenerek sarsak adımlarla yollarına devam ettiler." *Güldüren harman* deyimiyle, içen kişileri gülme krizine sokan bir tür esrar kastedilmektedir.

"Şair baba, Tıbbı'nın mekânında *damardan ilaç alıp* en güzel dörtlüklerini patlatıyordu." *Damardan ilaç al-* eroin kullanmaktır. "Ali'nin verdiği haplarla *papikçinin* babası olan İmine,

sert ve kırıcı davranışlarından vazgeçip ruh gibi evde dolaşmaya, düşünerek kafayı yemeye devam etti." *Papikçi* uyuşturucu hap kullanan kişidir. "Kolera'da *manda devirenli* helvayı yiyenler, suskunlaşıp sokaklarda sinirli, durgun, aynı zamanda duygulu bir robot gibi dolaştılar." *Manda deviren* ifadesiyle güçlü bir uyuşturucu hap kastedilmektedir. "Köşe başındaki *dumancılardan* bir nefes *cigara* üfleyip Tina'ya söyleyeceği sözleri düşündü." *Dumancı*, esrarkeş; *cigara* ise esrar anlamındadır. "Eczaneye girip bir kutu *roj* alıp eve döndü." *Roj*, Roche firması tarafından üretilen bir tür uyuşturucu haptır. "Olacak şey değil, abimizi ilk defa *ilaçlanırken* görüyorum." *İlaçlan-*, eroin kullanmak anlamına gelmektedir.

Argonun içinde cinsellik de geniş yer bulur. Bu sözcükler hem standart dildeki gibi "ayıp" sayılan kavramları gizlemek hem de erkek bakış açısını dile aktarmak için kullanılır. Sözcükler ve deyimler erkek cinselliğini yansıtır, alay ve aşağılama içerir. Kadınlar eylemlerin pasif ve edilgen birer objesidir. Cinsellikle ilgi sözcükler sayıca fazla olduğu gibi sıklıkla da değişmektedir. Standart dilde de benzer bir sirkülsayon vardır. "Kaba" olarak algılanmaya başlayan sözcüklerin yerine ya yenileri türetilir ya da herhangi bir yabancı dilden başka bir kelime alınır.

"Romantik bir otomobil hırsız olan Fethi, mahalledeki bütün mitraları incitmeden *ayıklamıştı*." *Ayıkla-* aslında birisini dövmek anlamına gelen bir deyimken, cinsel ilişki için kullanılmaya başlamıştır. Toplumun cinselliği algılayışındaki saldırganlık, kadını dövmek ve ezme bilinç altı düşüncesi, argoya yansımıştır.

"Anında özel bir formül yaratıp *yedim manıta*yı." *Ye-* fiili de cinsel ilişki için kullanılan başka bir sözcüktür. *Ye-* fiili, yırtıcı hayvanların otçulları yemesini çağrıştırmaktadır. Güçlü etçil, güçsüz ve savunmasız otçulu alt edip yer. Kadın burada güçsüz, savunmasız olarak görülmektedir ve yenilen, karın doyurulan bir et yığını olarak algılanmaktadır.

Kadını meta olarak gören farklı argo deyimler de bulunmaktadır. "Puma Zehra'nın cinsel organı yani *elmas madeni* Taner'in cebinden çıkmıştı."

"Bak ulan, iyi bak da öğren bu *mevzuları*, bir gün *manitan* olursa tecrübesiz hanzolar gibi yanında putlaşmayasın." Kökeni konusunda farklı görüşlerin olduğu *manita* sözcüğü sevgili anlamındadır. "Hayatında tanıdığı kadınların hepsini bir yatakta toplayıp frenleri boşalana kadar *mitralarla zaalaştı*." *Mitra* sözcüğü Yunanca kökenlidir ve dölyatağı, rahim anlamına gelmektedir. Bu argo deyimde de kadın cinsel organ düzeyine indirgenmektedir.

Erkekler için kullanılan argo deyimler ise genellikle aşağılama içermemektedir, çoğunlukla mizahidir. "Annesi, Salih'in *terslikten atladığını*, *hamamcı olup üstü kirlendiğini*

anlayıp gusül aptesti alması için su ısıttı." "Bunu fırsat bilen *parlakçı* kulamparalar masaya yamanıp, Gili ve arkadaşlarına bira ısmarlamakla hoş bir mevzu açtılar." *Parlakçı* ve kulamapara eşanlamlıdır. *Parlak* sakalsız, tüysüz delikanlı için kullanılan bir deyimdir, *parlakçı* da bu oğlanlarla birlikte olan kişiler için kullanılır.

Sonuç

Yeraltı edebiyatının en temel özelliklerinden biri argoyu ve küfrü eserin üslubunun ayrılmaz bir parçası olarak ele almasıdır. Yeraltı edebiyatı toplumun mevcut değerlerine karşı çıkar. Bu başkaldırışı kendine has yöntemlerle yapar, rahatsız edici bir dil kullanır, kahramanları küfür etmekten çekinmez. Ayrıca metropolün altkültürüne ait, klasik algıların dışında genellikle argodan beslenen bir söz varlığı vardır. Yeraltı edebiyatının kahramanları toplum dışına itilmiş "ötekileştirilmiş" bireylerdir, bununla beraber cinayet, alkol, uyuşturucu, fuhuş hayatlarının birer parçasıdır ve argo da bu hayatın dilidir. Tüm bu sebeplerle yeraltı edebiyatı ve argonun felsefesi kesişmektedir.

Argoyu eserde kullanmak ustalık gerektirir. Gerektiği yerde kullanılmayan argo sözcük veya deyimler; bir hevesle, özentilikle esere çeşni olsun diye katılmış izlenimi verebilir. Kaçan'ın dilinde ise basit benzetme, istiare ve kişileştirmelerden çok daha derin bir anlam katmıştır. Onun kahramanları düşüncesi, kültürü, yaşayışı ve zevkleri ile argoyu yaşayan kimselerdir.

Tablo 1: Eserde kullanılan Argo Deyim ve Sözcükler*

... allahı	herhangi bir şey veya durumun en iyisi
... babası	bir nesne, durumun veya kişinin önde geleni
... ferishtahı	bir nesne, durumun veya kişinin önde geleni
agir	silah
ak-	bir yere gitmek
akoz et-	söylemek
âlem hazırla-	uyuşturucu ve alkol temin etmek
âlemci	alkol, uyuşturucu ve eğlence düşkünü
alengir	Gösteriş, caka, alım
alet	otomobil
alızla-	almak
allahını kaydır-	çok korkutmak, zarar vermek
antenleri aç-	dikkat kesilmek
arak	çalınmış nesne

* Sözcük ve deyimler eserdeki anlamlarına göre verilmiştir.

arakla-	çalmak
arazi ol-	ortadan kaybolmak
araziye uydur-	bir nesneyi ortadan kaybetmek, gömmek
aşıla-	bir kişiye ilk defa uyuşturuu kullandırmak
avanta	uğraılmamış havadan gelen
ayak yap-	aldatmak, kişiye aptal yerine koymak
ayaklı gazete	dedikoducu kişi
ayıklamak	cinsel ilişiye girmek
balıklama dal-	düşünmeden karar vermek
balina	şışman kişi
bitirim	kanunsuz işlerde deneyim kazanmış kişi, cesur, delikanlı
bozaki	bozuk, soğuk davranmak
cavlağı çek-	ölmek
caz et-	bağırmak, azarlamak
cebellesi et-	bir nesneyi cebe atmak, hırsızlık yapmak
cıgara	esrarlı sigara
cıgaracı	esrarkeş
cıvır	genç ve güzel kadın
cıvla-	merminin sıyrıp geçmesi
ciyakla-	otomobile patinaj çektirmek
covino	Hıristiyan
akal uykusu	korkarak temkinli yarı uyku hali
akır	hafif alkollü olmak
arşaf	esrar sarmaya yarayan sigara kağıdı
ibek	bekçi
Çift kağıtlı	çift sigara kağıdından sarılmış esrarlı sigara
ocuğu koy-	bir işi ustaca başarmak
dalga	esrar
dalgametre	ilginç nesne
damardan ilaç al-	eroin kullanmak
damla-	bir yere çağrılmadan, çekinmeden gitmek, ıkagelmek
defterini iz-	kişiye etkisiz hale getirmek
denyo	sersem, budala
dikiz et-	şehvetle bakmak, etrafı kolaçan etmek
duruzla-	durmak
dmen	sahtekarlık
elmas madeni	kadın cinsel organı
emanete at-	bir nesneyi saklamak

erketeye yat-	kanunsuz bir iş yapılırken gözcü olmak
eyvallah çek-	bir durumu kabullenmek
faça aç-	kesici bir aletle yüzde yara açmak
fırça at-	azarlamak
fondiple-	içkiyi bir dikişte bitirmek
frenleri kazıkla-	ani fren yapmak
gaftici	soyguncu, hırsız
ganyato	kumarhanede işletmecinin hesabında toplanan para
gavur gibi yan-	çok sıcak olmak
gazla-	araba kullanmak, hızlıca gitmek
güldüren harman	içenleri güldürdüğü düşünülen bir tür esrar
hamamcı	gusül abdesti alması gereken kişi
hanzo	kaba ve cahil kimse
hapların patlaması	amfetamin türevi uyuşturucuların kana karışması
harbici	doğru ve düzgün davranan kişi
haso	has, iyi, güzel, birinci kalite
hava al-	yapılan işten çıkar sağlayamamak
hava cıva	önemsiz iş veya durum
haybe	boş yere, gereksiz
helal olsun çek-	yapılan işi tebrik etmek
helva	iyi, güzel, bedava
hortlak	sessiz, sakin kimse
ikile-	hızlıca bulunulan yerden ayrılmak
ilaçlan-	uyuşturucu kullanmak
inceden	yavaşça, pek üzerinde durmadan
janti	şık, fiyakalı
kallavî	büyük, heybetli
kapağı at-	rahat edilecek bir yere yerleşmek
kaşarlan-	bir işte tecrübe kazanmak
katakulli	yalan, planlanmış düzenbazlık
kelek yap-	arkadan iş çevirmek, ihanet etmek
kesik at-	kısa bir süre göz teması kurmak
kevaşe	namuslu olmayan kadın
kılçık at-	iğneleyici sözler söylemek
kıldan tüyden	önemsiz iş veya durum
kıllan-	şüphelenmek
kıvır-	zor bir durumda kalınca karşıdaki kişinin anlayabileceği bir yalan söylemek
kıyak	güzel, iyi, değerli

kıyak yap-	kişiyeye iyiliği dokunmak, iltimas yapmak
kirişiyeye kır-	kaçmak, bulunulan zor durumdan kurtulmak
koftiyeye	kötüyeye, değersiz
koşuzla-	koşmak
kral	en iyiyeye
kurucu	esrarkeş kimseyeye
kus-	bağırmak, azarlamak, ispiyonlamak
lâle	aptal, niteliksiz kimseyeye
makine	otomobil
malbuş	marlboro markalı sigara
manda deviren	kas gevşetici bir tür uyuşturucu hap
manita	sevgili
matiz kafa	alkol sarhoşluğu
mazın kopart-	faıda sağlamak
mevzu	cinsellik içeren konular
milliyeye ol-	ilk defa cinsel ilişkiye girmek
mitra	kadın
muhabbet koy-	uzun uzun sohbet etmek
nutuk çek-	kişiyeye ders verici konuşma yapmak
okeyle-	herhangi bir durum üzerinde anlaşmak, onaylamak
oku-	ispiyonlamak
okulu kır-	okuldan kaçmak, derseyeye girmemek
onluk kesil-	bağış vermek
öt-	itiraf etmek
papikçi	uyuşturucu hap kullanan kişiyeye
papiklen-	uyuşturucu hap içmek
parlakçı	genç erkeklerden hoşlanan eşcinsel, kulampara
pati çek-	otomobile patinaj yaptırmak
pezo	pezevenk, orta yaş erkek
pili bit-	çok yorulmak
poz kes-	rol yapmak, yapmacık davranmak
puştluk	kötüyeye niyetli hareket
racon kes	egemenlik kurmak
roj	rohypnol isimli uyuşturucu hap
ronta yat-	şehvetle bakmak, etrafı kolaçan etmek
sekiz çiz-	alkol sarhoşluğu sebebiyle düzgün yürüyememek
sinyalci	bir tür yankesici, kumarda hileyeye yapan kişiyeye
sota	görünmeyen ve bilinmeyen gizli yer, tenha

sulucu	alkolik kimse
şopar	çingene çocuğu
şopdik	çingene
taban eskit-	yürümek
tav ol-	bir kişiden veya durumdan hoşlanmamak
tavla-	karşı cinsin gönlünü çelmek, kandırıp elde etmek
tek kağıtlı	tek sigara kağıdından sarılmış esrarlı sigara
tekmeyi giydir-	tekme atmak
terslikten atla-	rüyada boşalmak
terso	yolunda gitmeyen iş
tezgah	kötü niyetle önceden planlanmış hareket
tıfil	tecrübesiz
tıraş	yalan söz
tırmalaş-	sevişmek
tırnakçılık	bir tür küçük hırsızlık
tırs-	korkmak
tırsaki	korkak kimse
tırsınç	korkunç
tokatçı	sahtekar, dolandırıcı kimse
tokatı giydir-	tokat atmak
topukla-	kaçmak
tufaya gel-	boş bulunmak, gafil avlanmak
turala-	dolaşmak
uç-	hızlıca bulunulan yerden ayrılmak
uçur-	çalmak
uza-	kaçarcasına gitmek
üstü kirlen-	rüyada boşalmak
voli vur-	bir kerede çok kar getiren bir iş yapmak
volta at-	yürümek, hapisane havalandırmasında bir ileri bir geri yapılan özel yürüyüş
yaylan-	çekilip gitmek
ye-	cinsel ilişkiye girmek
zaalaş-	cinsel ilişkiye girmek
zamalifka	erkek cinsel organı
zanı-	hızlıca bulunulan yerden ayrılmak
zarbo	polis
zıkkımlan-	içki içmek
zıvana	esrarlı sigarada filtre görevi gören kağıt

Kaynaklar

- Ersoylu, H. (2010). *Türk argosu üzerine incelemeler*. İstanbul: Ötüken.
- Kaçan, M. (2012). *Ağır roman*. İstanbul: Everest.
- Kahraman, H B. (2011). Yerüstünden yeraltı edebiyatına bakmak. *Notos, Dosya: Yeraltı Edebiyatı, 29*.
- Korkmaz, Z. (1992). *Grammer terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK.
- Öğüt, H. (2011). Şiddet, pornografi, haz, bedensellik, yeraltında iki ihlalcı: Chuck Palahniuk ve Katy Acker. *Notos, Dosya: Yeraltı Edebiyatı, 29*.
- Öktem, A. (2011). Yeraltı edebiyatının temel özellikleri ve edebiyatımızda yeraltı. *Notos, Dosya: Yeraltı Edebiyatı, Sayı 29*.
- Türkçe Sözlük. (2005). *Türk Dil Kurumu Sözlüğü*. Ankara: TDK.
- Uçkan, Ö. (2011). Bir eylem olarak yeraltı edebiyatı. *Notos, Dosya: Yeraltı Edebiyatı, 29*.